

АРХІТЕКТУРНА КОМПОЗИЦІЯ

Мета курсу – забезпечення студента знаннями основних засад композиції, її категорій та засобів з метою використання цих знань в проектуванні окремих архітектурних елементів, інтер'єрів, будівель, споруд та містобудівних утворень.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Архітектурна композиція» інтегрується з такими дисциплінами як: "Історія архітектури та містобудування", "Вища математика", "Нарисна геометрія", «Основи геодезії», Введення в архітектурне проектування", "Рисунок". Дисципліна є основою для теоретичної та практичної підготовки архітектора, тому знання, вміння, набуті компетентності застосовуються при вивченні циклу професійних дисциплін навчального плану і блоку вибіркових дисциплін.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетентностей:

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування.

Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проектуванні.

Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

Усвідомлення теоретико-методологічних основ архітектурного проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проектування.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

знати: знати визначення поняття архітектурної композиції; основні закони, правила, прийоми побудови та засоби композиції; характерні особливості та принципи поділу композицій на площинну, фронтальну, об'ємну та глибинно-просторову; основні композиційно-пластичні прийоми, використані в пам'ятках архітектури різних епох і народів; закономірності сприйняття форми, подібність форм; закономірності та сучасні принципи гармонійного поєднання компонентів простору;

уміти: аналізувати площинні, фронтальні та об'ємно-просторові форми, а також композицію архітектурних об'єктів; свідомо моделювати форму, використовуючи різні композиційні прийоми та засоби; втілювати композиційні рішення графічними засобами та макетуванням площинних та об'ємно-просторових архітектурних об'єктів; використовувати засоби формоутворення та

моделювання площинної, фронтальної, об'ємної форми, а також глибини простору; використовувати засоби гармонізації об'ємно-просторового середовища; створювати заданий образ в архітектурній формі засобами композиції.

ВОЛОДІТИ: композиційним мисленням, естетичним смаком, культурним сприйняттям архітектурних форм та дизайнерських концепцій; методикою основних категорій та засобів композиції; теоретичними знаннями та практичними навичками в моделюванні площинних, фронтальних, об'ємних та глибинно-просторових об'єктів.

Зміст навчальної дисципліни:

Вступ. Загальні положення. Мета, завдання архітектурної композиції. Сприйняття, емоційна оцінка та властивості форми. Тектоніка форми. Визначення поняття “композиція”. Поняття “архітектурна композиція”. Мета архітектурної композиції. Завдання архітектурної композиції. Основні об'єктивні властивості форми. Допоміжні об'єктивні властивості форми. Суб'єктивне сприйняття форми. Поняття архітектурної тектоніки.

Геометрична характеристика та маса форми. Орієнтація форми в середовищі. Поняття мірності. Одномірний простір і його особливості. Двомірний простір і його особливості. Тримірний простір і його особливості. Абсолютна та відносна оцінка розмірів. Поняття “цілісність” в архітектурі. Поняття “співвідношення” в архітектурі. Поняття “ілюзійність” в архітектурі. Поняття “установлення” в архітектурі. Поняття “маса форми”. Вплив принципів тотожності, нюансу, контрасту на емоційну оцінку маси. Геометрична характеристика форми. Динамічність форми. Вплив динамічної композиції на емоційну оцінку маси. Статичність форми. Вплив статичної композиції на емоційну оцінку маси. Асоціація в архітектурі. Орієнтація форми в середовищі. Вплив орієнтації форми в середовищі на її емоційну оцінку маси.

Світлота, колір, фактура, текстура. Розчленованість формою. Світлота та її вплив на емоційну оцінку форми. Колір та її вплив на емоційну оцінку форми. Фактура та її вплив на емоційну оцінку форми. Текстура та її вплив на емоційну оцінку форми. Розчленованість форми. Нерозчленовані форми з точки зору емоційної оцінки. Поняття “сліпа вісь”. Розчленованість форми на два елементи. Вияв статичності та динамічності форми при поділі на два елементи. Розчленованість форми на три елементи. Вияв статичності та динамічності форми при поділі на три елементи. Розчленованість форми на число елементів (7+2). Вияв статичності та динамічності форми при поділі на число елементів (7+2). Вплив розчленованості форми на емоційну оцінку маси.

Функціональна, тектонічна та естетична організація об'ємно-просторової структури. Функціональна організація об'ємно-просторової структури. Типи планувань: анфіладне, коридорне, центричне. Особливості анфіладного планування в містобудуванні. Особливості коридорного планування в містобудуванні. Особливості центричного планування в містобудуванні. Види композиції: фронтальна, об'ємна, глибиннопросторова. Фронтальна композиція та її характеристика. Об'ємна композиція та її характеристика. Глибиннопросторова композиція та її характеристика. Поняття відкритої та замкнутої композиції. Розрахунок оптимальних пропорцій замкнутих композицій. Тектонічна організація

об'ємно-просторової структури. Прийоми відчуття емоційної стійкості конструкції. Вплив фізичних властивостей форми на архітектурне вирішення. Відмінність архітектурного вирішення форм для жорсткого та шарнірного з'єднання. Загальні принципи створення тектонічної форми. Естетична організація об'ємнопросторової структури.

Архітектурний масштаб і співрозмірність. Види пропорційних відношень. Архітектурний масштаб і співрозмірність. Взаємозв'язок між розчленуванням форми та масштабом. Поняття пропорції в архітектурі. Поняття "подібність" в архітектурі. Види пропорційних відношень. Поняття "арифметична прогресія" в архітектурі. Поняття "гармонійна прогресія" в архітектурі. Поняття "геометрична прогресія" в архітектурі. Поняття "золоте січення" в архітектурі.

Ансамбль, як елемент архітектурно-містобудівельної композиції. Визначення поняття "архітектурна композиція". Архітектурний ансамбль. Містобудівельний ансамбль. Ландшафтний ансамбль. Просторовий ансамбль. Поняття "акцент" і "фон" у містобудуванні.

Теорія бачення. Місто як система видових пунктів. Оптимальні кути сприйняття містобудівельних об'єктів. Залежність сприйняття містобудівельних об'єктів від віддалі. Візуальне зближення планів. Поняття "мертве поле". Характеристика видових пунктів. Зовнішні видові пункти та їх характеристика. Внутрішні видові пункти та їх характеристика. Граничні видові пункти та їх характеристика. Оптимальна орієнтація видових пунктів відносно сторін світу. Значення часу та орієнтації для планування оглядових туристичних маршрутів. Вирішальні чинники емоційного виділення просторового середовища.

Головні елементи просторової структури, що впливають на глядача. Елементи, які найбільш запам'ятовуються в урбанізованому просторі. Елементи, формуючі план міста, що ідентифікують простір. Вулиці, як характерні елементи, що ідентифікують простір. Райони, як характерні елементи, що ідентифікують простір. Лінії і смуги граничні, як характерні елементи, що ідентифікують простір. Домінанти просторового укладу, як характерні елементи, що ідентифікують простір. Визначні елементи ландшафту, що ідентифікують простір. Вузлові пункти, як характерні елементи, що ідентифікують простір. Окремі знаки, як характерні елементи, що ідентифікують простір. Характерні основи сприйняття краси в місті з точки зору архітектури. "Предметне" та "омріяне" сприйняття міського середовища. Вплив оточення на формування естетичних смаків людини. Умови, які впливають на "вартість простору". Основні елементи просторової композиції: "підлога", "стіни", "стеля". Значення "підлоги" для композиційної організації міського середовища. "Підлога" у місті: три основні групи та їх характеристика. Основні композиційні відмінності плоскої території. Основні відмінності сприйняття територій, що підвищуються. Значення "стін" для композиційної організації міського середовища. Характеристика однопланових "стін". Характеристика багатопланових "стін". Значення "покрівлі" для композиційної організації міського середовища.

Роль ліній і площин, що утворюють основні елементи простору і просторової композиції. Простір і час. Лінії і площини, що направляють погляд в урбанізованому просторі. Характеристика ведучих ліній та площин.

Характеристика затримуючих ліній та площин. Простір і час у містобудуванні. Часо-просторовий перехід вулицею і площею. Поняття “крива вражень”.

Нова єдність елементів композиції в сучасній архітектурі. Композиційні ознаки єдності архітектурного стилю. Сукупність ознак. Композиційна мова сучасних архітектурних стилів. Композиційні прийоми побудови сучасного міського простору. Містобудівна композиція громадських просторів: сценарні підходи.

Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредитів ECTS, загальний обсяг 120 годин, у тому числі 60 годин аудиторних навчальних занять і 60 години самостійної та індивідуальної роботи.

Форма семестрового контролю: іспит / залік.

Викладач – Чемакіна О.В., канд. арх., доцент кафедри будівництва та архітектури